

Ontlasting

Tijdens een schoolbezoek, hoor ik twee kleuters in de ontdekhoek helemaal opgaan in hun spel. Jij bent een poepie...., nee, jij bent een poepie! NEEEEE, jij bent een POEPIE... NEEEEEEEEEE, JIJ BENT EEN POEPIE! .... De genegenheid voor elkaar klinkt steeds luidruchtiger en juf Inge gaat kijken wat er allemaal gebeurt. Als juf in de buurt komt, kijken beide kleuters haar glunderend aan. En juf .... jij bent ook een POEPIE!! Juf Inge beantwoordt het complimentje heel gevat met .... En jullie zijn mijn scheetjes. Mooi om te zien dat 'relatie' ook in dit alledaagse tafereeltje de basis vormt voor de liefde voor het vak. Toeval of niet, een van de kleuters is vandaag nog jarig ook en haar moeder heeft als traktatie met veel liefde twintig 'drollen cupcakjes' geknutseld voor de klasgenootjes van haar telg.

Onze spijsvertering of het resultaat daarvan houdt ons ook in ons verdere leven nog regelmatig bezig. Naast lessen over gezonde voeding, de verschillende functies van organen, etc. krijgen heel wat kinderen in hun leven helaas ook met de nodige 'shit' te maken. Gelijke kansen krijgen ze ondanks alle goede bedoelingen en onze onvoorwaardelijke inzet niet allemaal. Pestprotocollen en aandacht voor mediawijsheid maken het voor sommige kinderen echt niet leuker op school of op het internet. En ook thuis achter de voordeur maken veel kinderen dingen mee, die niet goed zijn voor een harmonische ontwikkeling. Ouders, vaak de wanhoop nabij, schreeuwen om hulp en de school is steeds vaker het 'duizenddingendoekje' voor allerlei maatschappelijke kwalen.

Daarom even een beetje etymologie. Ons woord 'schijten' is verwant aan het Latijnse *scindere*, 'scheiden' en het Griekse *skhízein*, wat 'splitsen' betekent. Ont-lasten wil dus eigenlijk zeggen dat we af willen van dat wat ons in het onderwijs erg belast. Dat wat ons afleidt van de bedoeling van onderwijs, van datgene waarom we ooit voor dit prachtige vak gekozen hebben.

Volgens recent onderzoek zitten de drie belangrijkste energielekken van leraren bij:

- Niet realistische verwachtingen van ouders;
- Teveel bezig moeten zijn met randzaken;
- En je voor alles verantwoordelijk voelen.

Als leraar ben je geen WC-eend die het verborgen vuil onder de rand ook meeneemt. Ieder kind heeft een ondersteuningsbehoefte, sommige kinderen hebben echter een zorg- of hulpvraag. Daar ligt een duidelijke scheiding waar de taak van onderwijs ophoudt en die van jeugdzorg begint. Gelukkig komt er steeds meer aandacht voor preventie. We zien meer schoolmaatschappelijk werkers en jeugdverpleegkundigen in scholen. In veel steden wordt Voor de leraar is dat nog steeds te hoog over. Daarom helpt wellicht de volgende praktische tip: Start je algemene ouderavond aan het begin van het jaar eens niet met het uitleggen van de rooster, de lesstof of de klasse regels, maar vraag ouders wat zij van dit schooljaar verwachten en hoe zij je gaan helpen om er een retegoed jaar van te maken voor hun kinderen. Je zult zien dat het een andere infoavond wordt, waar je nog het hele jaar gemak van hebt.

Leraren willen van betekenis zijn voor kinderen, bijdragen aan hun ontwikkeling. Dat is waarom ze het vak in zijn gegaan en waarom ze zo kunnen genieten van alle spontane reacties van kinderen. Ze halen werkgelek uit die relatie, maar als we alle 'managementdiarree' in en om het onderwijs horen en de hoeveelheid (on)gevraagd papier in scholen zien, dan snap je waarschijnlijk wel waarom de vraag naar 'ontstoppers' zo luid klinkt.

Overall waar tijd, energie of motivatie weglekt, komen we niet meer toe aan onze primaire verantwoordelijkheid. Werkgelek bevorderen we juist door wat meer 'schijt' te hebben aan die afleidende zaken. We kunnen ook voor een continue frisse bries in onze scholen zorgen door aan de slag te gaan met de volgende suggesties. Ten eerste, we verantwoorden alleen nog op papier wat wettelijk moet en op al het andere zijn we gewoon aanspreekbaar. Ten tweede, we stellen na ieder overleg even de checkvraag; wat gaan onze kinderen hier nu van merken en wat draagt dit bij aan ons teamplezier? En natuurlijk staan we daarbij open voor alle andere 'ontstoppingsmiddelen', die aangedragen zullen worden.

Een laatste grote boodschap. Let in deze onzekere tijden s.v.p. een beetje meer op elkaar, want we zijn geneigd om vanuit idealisme, loyaliteit of betrokkenheid over het randje te gaan. We willen een hoop doen, staan voortdurend 'aan', doen er lachend een schepje bovenop als een collega dat vriendelijk vraagt, voelen ons verantwoordelijk als er kinderen in de knel zitten en gaan heel flexibel om met voortdurend veranderende omstandigheden. Wat tips: Neem op tijd pauze, zoek elkaar op, doe al wandelend je gesprek, deel lief en leed, ben niet al te of altijd serieus, organiseer informele momenten, etc. Kortom zoek de behoeften van de mens achter je collega en bekommer je een beetje om elkaar, want zonder dat je het in de gaten hebt neem ook jij op een gegeven moment het laatste velletje van je energie-rol en lees je te laat ...

Over de auteur

Jan Heijmans is dwarsdenker, veranderaar en optimist. Hij begint vaak waar anderen het even niet meer weten. De rode draad in zijn werk en leven: mensen in beweging krijgen. Door een duidelijke focus te kiezen en alle lagen van een organisatie in de actie te krijgen, weet hij verbinding en samenwerking tussen mensen en relevante partijen binnen en buiten de organisatie tot stand te brengen. Zo ontstaan meet-, merk- en werkbare resultaten, waar iedereen trots op is. Jan kan bogen op ruime lesgevende, leidinggevende en bestuurlijke ervaring in het onderwijs en de educatieve infrastructuur. Momenteel is hij bestuurder van Stichting Signum in Den Bosch. Zijn specialismen liggen op het terrein van leiderschap, onderwijs en innovatie.